

Radosti i strasti při ochraně stromů

Miroslav Trégler, Městský úřad Mariánské Lázně



Vyhledávání a ochrana starých stromů v krajině je velice milou kompetencí orgánů ochrany přírody. Prožene-li se ale krajinou víchřice a po ní přijdou silné námrazy, povodně či neskutečně suchý rok, přibývají naopak na čele ochranářů vrásky. Následujícími řádky budiž ukázáno, jak se v ochranářské praxi střídají při ochraně stromů radosti a strasti.

Krásenská lípa – lípa srdčitá, na společném kmenu obvod 559 cm, původní výška 22 m, k. ú. Krásné u Tří Seker. Již v době vyhlášení památného stromu (rok 2005) šlo o strom senescentní a potenciálně problematický s centrální dutinou kmene. Nicméně strom to byl starobylý a zasloužil ochranu a tím i zviditelnění. V jeho případě bylo nutné hned na počátku odlehčit společnou korunu (šlo o dvojkmenný strom) a zajistit ji pružnými vazbami. Na podzim roku 2006 byl strom podroben tahové zkoušce, jejíž dále citovaný závěr nebyl optimistický: „*Zjištěný stav se vymyká možností stabilizace bez naprosto radikálního zásahu do habitu jedince*“. Radikální sesazení koruny bylo provedeno v lednu 2007 jen pár dní před orkánem Kyrillem. Po nějakou dobu se nám zdálo, že strom je v odlehčené formě stabilizovaný. Nic však netrvá věčně. Ve vegetační sezóně 2017 se pravý kmen (při pohledu ze silnice) jen řídkce olistil a bylo jasné, že se blíží zánik stromu. Přece jen se naplnily pesimistické předpoklady ze zprávy tahové zkoušky o nevyhovující provozní bezpečnosti. Odborníci měli pravdu, ale my alespoň dali stromu ještě jednu šanci. Na jaře roku 2018 byla Krásenská lípa poražena.

Dub U oříšku (foto na vnitřní obálce) – dub letní, společný obvod kmenů 709 cm, výška 17 m, k. ú. Tří Sekery u Kynžvartu. Dubový polykormon* a nádhernou krajinnou dominantu jsme vyhlásili za památný strom v roce 2005. Jako málokterý z památných stromů v územní působnosti obce s rozšířenou působností Mariánské Lázně nebyl nikdy ošetřován. Kdybychom zde občas nemuseli doplňovat ukradenou ceduli se státním znakem (v druhém

případě včetně stojanu), byl by jedenáctikmenný dub jen milou zastávkou při pracovních i nepracovních cestách. Idylu nabourala zpráva z poloviny horkého a suchého léta 2018, že se z dubu vylomily dva kmeny. Stabilita stromu byla najednou povážlivě narušena. Co s tím? Arborista navrhl pevnou vazbou spojit zbylé kmeny, a buď to jako celek nějakou dobu vydrží, nebo to celé spadne při první příležitosti. Tou byla víchřice z 23. na 24. 10. 2018. Po ní zůstal stát jediný kmen. Zcela vyhníly kořenový prostor nám ukázal, že strom měl již dlouhou dobu problém, ovšem až do prvního narušení celistvosti společné koruny staticky odolával.

Smrk pod Ovčím vrchem – smrk ztepilý, obvod 380 cm, výška 25 m, na rozhraní k. ú. Tří Sekery u Tachova a Tachovská Huť. Případ stromu, u kterého se poškození zatím nestalo fatálním a nevedlo k jeho zániku. Přitom soliterní smrk v návětrné pastvině je pro malér jako stvořený. Nezaměnitelnou siluetu široké husté koruny vytváří velké množství svícovitých větví, no a právě jedna z nich se vylomila při orkánu 29. 10. 2017. Po celý rok strom odolal dalším větrům, námrazám a posléze suchu, aby na konci října 2018 byl odborně ošetřen arboristickou firmou. Člověk zde udělal vše, co bylo v jeho silách, další už záleží jen a jen na stromu samotném. Neradi bychom se za čas loučili s další stromovou dominantou Sekerska.

Dub u Horní Vsi – dub letní, obvod kmene 392 cm, výška 17 m, k. ú. Horní Ves u Mariánských Lázní (foto na vnitřní obálce). Krajinářsky zajímavá solitéra za humny Horní Vsi dlouho unikala naší pozornosti. Až pracovní cesta do těchto končin na počátku roku 2018 vše změnila. Dub se mi zalíbil na první pohled a během roku jsem s vlastníky začal jednat o vyhlášení za památný strom. Den po odeslání záměru na vyhlášení jsem se u dubu víceméně náhodou zastavil a s hrůzou zjistil čerstvou asi 2 m dlouhou vertikální trhlinu probíhající od větvení koruny dolů kmenem. Defekt, který se mohl stát stromu



- ▲ Krásenská lípa po sesazení koruny.
- ▶ Smrk pod Ovčím vrchem po vichřici, konec října 2017.
- ▶ Borovice rumelská na Slatině.

osudným. V tomto případě se nám podařilo domluvit rychlý zásah arboristů, v koruně byly instalovány hned dvojí vazby, pevná a dynamická. Věříme, že provedené ošetření eliminuje co nejvíce rizika vyvolaná poškozením a vyhlášení stromu za památný nebude jeho labutí písní.

Borovice rumelská na Slatině – borovice rumelská, obvod 285 cm, výška 23 m, k. ú. Slatina u Staré Vody, vyhlášení stromu za památný je připravováno. Jak dlouho již jezdím a chodím kolem louky v dolní části zaniklé vsi Slatina na hranicích s Bavorskem? Ne že bych si nevšiml pěkně rostlé borovice „vytrčené“ před hradbou velkých smrků. Všiml, dokonce jsem ji několikrát fotil jako „pěknou vejmutovku“. Až RNDr. Jaroslav Michálek ze sokolovského muzea mne upozornil na informaci o údajném výskytu borovice rumelské na Slatině. Při první příležitosti jsem se na strom podíval zblízka a ejhle, jde o onu zmiňovanou cizinku původem z Balkánu. Určení taxonu mělo velký význam pro další uvažování o ochraně. Kolik borovic tohoto druhu je v Čechách vyhlášeno za památné? Zatím jediná a to v Kraslicích. Kraslická jmenovkyně roste v horších podmínkách (ve zpevněné ploše parkoviště u obchodního domu) a její vitalita viditelně klesá. O důvod více

vyhlásit Borovici rumelskou na Slatině za památný strom.

O nutnosti porazit tři ze čtyř javorů mléčů v památné skupině stromů **Javory u obrázku** v Háji u Staré Vody, jsem psal podrobněji již v Arnice číslo 1/2017. ■

* Polykormon je růstová forma rostlin s několika oddělenými nadzemními částmi, které ale vyrůstají z jediného podzemního systému.

KRÁTKÉ ZPRÁVY

■ Pro jednu z nejvýznamnějších „netopýřích“ lokalit v našem kraji – **důl Jeroným** u Čisté ve Slavkovském lese – bylo nedávno zpracováno podrobné vyhodnocení dlouhodobějších trendů v zastoupení jednotlivých druhů netopýřů. Netopýři jsou zde během zimování sčítáni od roku 1995, výzkum během podzimního rojení probíhá od roku 2009. Výsledky podrobně shrnuje článek v připravovaném čísle časopisu Lynx.

■ Na přelomu srpna a září měli zájemci možnost setkat se tváří v tvář tajemným nočním tvorům – netopýřům. **Netopýří noci** se v roce 2018 konaly u dolu Jeroným, na zámku Kynžvart a v Královské mincovně v Jáchymově. Dohromady se akcí zúčastnilo na pět stovek návštěvníků. Ti, kdo přišli, byli obohaceni o zážitky se sympatickými tvory, jež jsou bohužel stále ještě opředeni řadou nesmyslných mýtů a pověr.